

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ
РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378:[001.8:004.8]:174.7

<https://doi.org/10.28925/2311-2409.2025.431>**Хоружа Л.,**

завідувачка кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
докторка педагогічних наук, професорка
email: l.khoruzha@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0003-4405-4847

**НАУКОВА ЕТИКА Й ДОБРОЧЕСНІСТЬ
В ОБІЙМАХ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ**

У статті розглядається проблема активного впровадження генеративного штучного інтелекту в наукову та дослідницьку діяльність. Представлено переваги та ризики штучного інтелекту при виконанні науковцями дослідницьких завдань, аналізується ставлення молодих дослідників до використання штучного інтелекту. Зазначено, що застосування інструментів ШІ при виконанні наукових досліджень потребує чіткого визначення нових вимог до дослідника та його наукового доробку, корегування і доповнення норм наукової етики, розробки нової інституційної політики академічної доброчесності як на рівні держави, так і закладів вищої освіти. Досліджено сучасний стан наукової етики в умовах стрімкого розвитку генеративного штучного інтелекту (ШІ) та його активного впровадження в наукову діяльність. Особливу увагу приділено ставленню молодих науковців до використання інструментів ШІ при підготовці дослідницьких текстів, а також аналізується роль академічної доброчесності як регулятора цієї діяльності.

Використано теоретичні та емпіричні методи, зокрема анкетування аспірантів спеціальності «Освітні науки» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Результати дослідження демонструють амбівалентне ставлення здобувачів до ШІ: з одного боку — високий рівень зацікавленості й використання цифрових інструментів, з іншого — побоювання щодо ризиків порушення етичних норм. На основі отриманих даних сформульовано рекомендації щодо оновлення принципів наукової етики з урахуванням сучасних викликів та запропоновано напрями для розвитку політики академічної доброчесності. У статті зроблено спробу розробки рекомендацій і визначення принципів використання генеративного ШІ в освіті та науковій діяльності, зазначено на необхідності створення в Україні законодавчої бази щодо унормування використання генеративного штучного інтелекту.

Ключові слова: наукова етика, академічна доброчесність, генеративний штучний інтелект, цінності, норми.

© Хоружа Л., 2025

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

Постановка проблеми. Розвиток науки завжди є пріоритетом та базисом інноваційного, культурного й соціального розвитку суспільства. У законі України «Про на-

укову і науково-технічну діяльність» (2015 р.) зазначається, що наукова діяльність — це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук

шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. При цьому основою наукового пошуку є певна свобода дослідників, яка завжди регламентується межами дозволеного у дослідженнях стосовно втручання у світ людини, природи тощо. Як вид пізнавальної діяльності науковий пошук передбачає опрацювання дослідником значного масиву джерельної бази, вміння аналізувати матеріал, узагальнювати його. Зазначене напряму залежить від сумління, самостійності, доброчесності дослідника. Регулятором наукового пошуку завжди була етика. Етичний компонент, у тій чи іншій формі, у всі часи був присутній у науковій діяльності. Основні вимоги до діяльності науковця містяться в Етичному кодексі ученого України (2009 р.). У Кодексі зазначається, що основним його завданням є «надання пріоритету моральним вимірам науки та соціальній відповідальності спільноти вчених і кожного вченого зокрема» (Етичний кодекс ученого України, 2009).

Однак у умовах стрімкого розвитку штучного інтелекту, його можливостей генерування ідей, створення текстового матеріалу, обробки великих масивів даних тощо, дотримання принципів і норм наукової етики стає складнішим, а деякі з них потребують переосмислення та уточнення. Адже активне запровадження у наукову роботу різних інструментів штучного інтелекту не тільки оптимізують та прискорюють науковий пошук вченого, а й створюють певну загрозу щодо отримання неперевіреної інформації, підготовки текстів, які готує ChatGPT, тощо. Тому, як зазначають вчені, проблема поєднання наукового й етичного в наш час набуває безпрецедентної актуальності (Кисельов М. М., Гардашук Т. В., Грабовський С. І., 2014).

Мета статті — проаналізувати ставлення молодих науковців до використання генеративного ШІ при підготовці наукових текстів та досліджень; визначити роль наукової етики як регулятора цього процесу, актуалізувати значення академічної доброчесності у діяльності вченого та проблему оновлення деяких її норм з урахуванням штучного інтелекту.

Методологія. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових теоретичних методів: аналізу, синтезу, класифікації, узагальнення для осмислення феномену наукової етики, а також емпіричних методів — анкетування за допомогою Google — форми для виявлення ступеня обізнаності та використання у науковій роботі аспірантами Київського столичного універси-

тету імені Бориса Грінченка — спеціальність а 1 «Освітні науки» інструментів штучного інтелекту, важливості дотримання норм наукової етики та академічної доброчесності.

Результати дослідження. Проблеми етики наукових досліджень, наукового пошуку завжди були предметом досліджень вчених усіх часів. Як феномен філософії вона осмислювалась у давні часи древньогрецькими філософами Сократом, Арістотелем, Платоном. Свій внесок у її розкриття зробили Б. Спіноза, І. Кант, А. Швейцер та інші наукові постаті. У вітчизняній науці розробником принципів і норм наукової етики був академік С. Гончаренко. Продовжуючи і розвиваючи думки вчених щодо наукової етики, українські дослідники В. Ратніков, А. Теклюк стверджують, що «наука з точки зору її об'єктивно-істинного змісту не має етичного виміру, але як діяльність по його отриманню вона не може ігнорувати ті людські сторони цієї діяльності, які пов'язані з цілями і цінностями», що підтверджує факт системоутворювальної ролі етики в науці (Ратніков, В. С., Теклюк А. І., 2022). Однак змінюються часи, а з ними, не заперечуючи сформованих етичних вимог до науковця та його дослідницької діяльності, і підходи до її осмислення в сучасних контекстах.

Останнім часом дослідники на шпальтах наукових видань активно обговорюють роль штучного інтелекту у проведенні наукових досліджень. Зазначають чимало переваг: можливість за допомогою алгоритмів машинного навчання обробляти величезні обсяги даних, моделювати складні процеси, генерувати тексти для наукових публікацій, нові ідеї. Однак є і скептики, які вказують на «автоматизацію» науки (шаблонність у підготовці текстів статей), втрату творчості (ризик зникнення оригінальних ідей), етичні питання. Деякі попереджають: якщо необ'єктивні вихідні дані потрапляють до штучного інтелекту, це може призвести до упередженого результату, що змусить вчених робити неправильні висновки тощо. У цьому контексті слід навести думку американських учених Bowen J. A. та Watson C. E. щодо штучного інтелекту: «якщо інтернет змінив наше ставлення до знань, то штучний інтелект змінить наше ставлення до мислення» (Bowen J. A., Watson C. E., 2024). Зазначене засвідчує той факт, що штучний інтелект є незворотним явищем нашого життя, а це спонукає до пошуку нових підходів щодо проведення та оцінки результатів наукових досліджень, визначення етичних регуляторів генеративних технологій штучного інтелекту (Furze L., 2024).

Активне використання науковцями інструментів штучного інтелекту та водночас толерантного ставлення до дотримання норм наукової етики загострюється і в ситуації, коли політики престижних міжнародних журналів акцентують на публікаційній активності дослідників. Відомий вислів «Публікуй або загинь» віддзеркалює тиск на науковців щодо регулярного публікування своїх робіт. Як зазначає українська дослідниця Л. Овсієнко, під впливом цього тиску деякі дослідники вдаються до порушення етичних норм, таких як фабрикація даних, плагіат або маніпуляція результатами досліджень, щоб забезпечити собі вищий рейтинг або отримати грантову підтримку (Кулик О., Овсієнко Л., 2024, с. 856).

У цьому контексті слід ще раз наголосити на важливості дотримання принципів академічної доброчесності. Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон в Південній Кароліні, розробив документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (Fishman T., 2015). У цих документах йдеться про те, що академічна доброчесність — це відданість академічній спільноті шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності. Тому академічна доброчесність залишається важливим регулятором у діяльності науковця. Як же співіснують між собою доброчесність та генеративний штучний інтелект?

У науковому середовищі останнім часом дискутують і про можливість використання інструментів штучного інтелекту для підвищення ефективності на різних етапах дослідницького процесу, включаючи пошук літератури та підготовку рукописів. Акцентується увага на важливості ретельної перевірки результатів

згенерованих ШІ та на підвищенні обізнаності науковців з питань відповідального використання ШІ. Це обговорення міститься у роботах науковців О. Буйницької, В. Смірної, а також А. Qaffas. Зазначається, що «надмірна довіра до моделей ШІ та автоматизація важливих завдань з їх використанням можуть вплинути на процеси рецензування та оцінювання якості наукових робіт, тому важливим постає дотримання балансу між інноваційністю технологій та збереженням критичного мислення в науці». (Буйницька О. П., Смірнова В. А., 2024, с. 42).

Слід зазначити, що старше покоління вчених з обережністю ставиться до використання штучного інтелекту при проведенні досліджень, що не можна сказати про молодих науковців, які роблять перші кроки в науці. У цьому контексті у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка було проведено опитування за допомогою Google — форми аспірантів спеціальності А1 «Освітні науки» щодо використання інструментів штучного інтелекту для виконання освітніх та дослідницьких завдань. Загальна вибірка — 25 осіб. Результати опитування довели, що 64,7 % здобувачів з пересторогою ставляться до використання ШІ у науковій роботі. Однак при цьому 29,4 % схвально ставляться до інструментів ШІ. 58,8 % респондентів зазначили, що використовують ШІ при підготовці дослідження. Визначено сфери наукової діяльності, в яких аспіранти застосовували різні інструменти ШІ (рис. 1). Виявилось, що більшість (64,7 %) за допомогою ШІ шукали необхідну інформацію, наукові джерела, а також звертались до цього цифрового інструменту з метою генерації нових ідей (47,1 %). Здобувачі активно використовували інструменти ШІ з метою візуалізації результатів дослідження, підготовки презентацій (35,3 %).

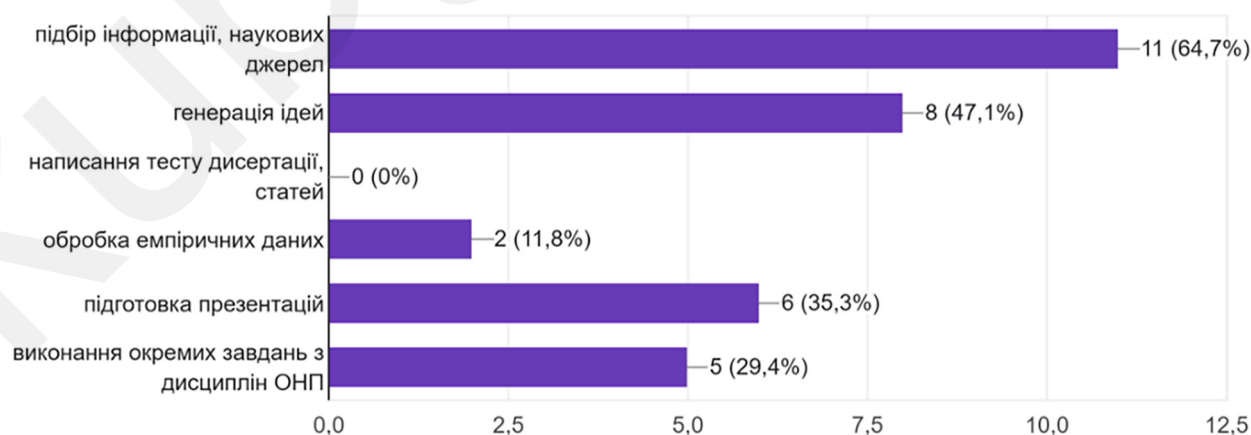

Рис 1. Використання аспірантами інструментів ШІ для виконання конкретних дослідницьких завдань

Схвальним є те, що ніхто з опитуваних не використовує інструменти ШІ для написання тексту дисертації. Серед інструментів ШІ найбільшу популярності мають: Chat GPT, Gemini, Copilot, Claude, Gamma, Canva. Кожен з інструментів має своє цільове призначення. Аналізуючи використання технологій штуч-

ного інтелекту у дослідницькій діяльності, науковиці О. Буйницька та В. Смірнова розробили таблицю, в якій представлено інструменти на основі ШІ для підтримки дослідницької діяльності (Буйницька О. П., Смірнова В. А., 2024, с. 34–36). Продемонструємо фрагмент цієї таблиці.

Таблиця 1

ІНСТРУМЕНТИ НА ОСНОВІ ШІ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Напрямок	Інструменти ШІ	Можливості
Пошук та добір літератури за темою дослідження	Semantic Scholar, Dimensions, Elicit, Scinaps, Perplexity, Scite_	Автоматизований пошук за ключовими словами та концепціями, аналіз наукових баз даних, формування рекомендацій на основі раніше прочитаних чи завантажених статей, генерування коротких резюме або анотацій для швидкого ознайомлення з науковою публікацією
Організація наукових публікацій за темою дослідження	Consensus, Scinaps, ReadCube, Scholarcy	Структурування літератури за темами, створення добірок літератури з покликаннями на першоджерело, автоматичне оформлення бібліографії, експорт бібліографічних даних, інтеграція з бібліографічними менеджерами
Робота з результатами наукових досліджень	Chat GPT, Gemini, Copilot, Claude, Bing	Генерування ідей до статей, планування змісту, автоматичне створення чернеток статей та звітів, аналіз та структуризація текстів, виявлення граматичних помилок, покращення структури та стилістики тексту

Слід зазначити, що технології ШІ активно розвиваються, створюються нові моделі та продукти. Наприклад, Mind the Graph пропонує найбільшу у світі бібліотеку науково точних ілюстрацій. Це онлайн-інструмент, за допомогою якого можна легко створювати інфографіку, графічні анотації, плакати та багато іншого.

Продовжуючи аналіз відповідей здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, слід зазначити, що в анкеті передбачались і такі запитання: Чи вбачаєте ви загрозу використання ШІ академічній доброчесності дослідника? Чи вважаєте ви необхідним розробку спеціальних програм щодо перевірки наукових текстів, підготовлених з використанням ШІ? У контексті дотримання норм наукової етики, академічної доброчесності 70,6 % респондентів вбачають у використанні ШІ певний ризик, а 29,4 % не бачать такої загрози. При цьому 58,8 % респондентів вважають необхідним розробку спеціальних програм щодо перевірки наукових текстів, підготовлених з використанням ШІ, однак 41,2 % вказали на те, що немає нагальної потреби у розробці такої програми.

Отже, зазначене вище актуалізує проблему наукової етики та доброчесності щодо уник-

нення недоброчесних проявів (плагіат, фальсифікація, відсутність посилання на використані джерела та їх опрацювання тощо) в контексті стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту. Якщо пошук істини, наукові розвідки відбуваються завдяки інтелектуальній праці та особистісному сумлінню, чесності, тоді можна говорити про прирощення знань, нові аспекти наукового пізнання. Використання технологій ШІ має виступати додатковим, допоміжним інструментом виконання дослідницьких завдань, а не підміняти самого дослідника.

Дозволяючи використання ШІ при виконанні наукових досліджень, необхідно чітко зазначити нові вимоги до дослідника та його наукового доробку, скорегувати і доповнити норми етики науковців, розробити рекомендації і принципи використання генеративного ШІ в освіті. Ось деякі з них:

- розвивати й застосовувати критичне мислення задля перевірки того, що пропонує ШІ;
- редагувати автоматично згенерований текст, додаючи власний аналіз та узагальнення;
- використовувати ШІ не для генерування контенту, а лише як допоміжний інструмент для візуалізації, структурування змісту;

- відкрито вказувати, коли у дослідженні використовувався ШІ для аналізу даних чи написання тексту;

- будь-які дані, що використовуються платформою ШІ, повинні збиратися етично, коли учасники дослідження знають, як обробляється їхня інформація;

- політика рецензування наукових статей має бути спрямована на оцінювання новизни ідей, самостійності висновків; науковим журналам потрібно розробити чіткі правила щодо використання ШІ в наукових статтях тощо.

Зазначене має складати політику академічної доброчесності університетів, яка потребує оновлення в умовах застосування генеративного ШІ. Адже формально використання ШІ не заборонено, але й не вітається, а от регуляторів ще не існує.

В Україні розроблено проект закону «Про академічну доброчесність», в якому на рівні обговорення розглядаються положення, що стосуються використання генеративного ШІ у дослідженнях, зокрема стаття 6 «Академічна доброчесність у науковій діяльності».

Також донині чинним є Етичний кодекс ученого України, який було схвалено на загальних зборах НАН України ще у 2009 р. Багато положень цього документа не втратили своєї актуальності, однак він потребує доповнення щодо використання генеративного ШІ в освіті та науці.

Розвитку політики академічної доброчесності в умовах застосування дослідниками ШІ для різних наукових цілей сприяє вивчення міжнародного досвіду щодо цього питання. А саме: створення міжнародних етичних комітетів, які націлені на проведення незалежної оцінки етичності досліджень, здійснюваних у рамках міжнародних проєктів, та мають юридичні повноваження (з урахуванням міжнародного досвіду організацій: Committee on Publication

Ethics, COPE; International Council for Science, ICSU; The World Association of Medical Editors, WAME й ін.) Вони не мають юридичних повноважень упроваджувати свої рішення, однак їх роль здебільшого консультативна й координуюча, а не регуляторна; дотримання високих стандартів COPE, ICSU, WAME залежить від готовності та здатності окремих країн адаптуватися до них (Кулик О., Овсієнко Л., 2024).

Також слід зазначити, що у Європейському Союзі 01.08.2024 набув чинності Європейський закон про штучний інтелект (Artificial Intelligence Act). Цей документ не тільки спрямований на створення гармонізованого внутрішнього ринку штучного інтелекту в ЄС, а й спонукає розробників і користувачів добровільно прийняти додаткові кодекси щодо поведінки зі штучним інтелектом. Відповідно до цього закону країни-члени ЄС до 2 серпня 2025 року будуть створювати національні компетентні органи, які контролюватимуть застосування правил для систем на основі штучного інтелекту (EU AI Act: first regulation on artificial intelligence, 2024).

Висновок. Розвиток цифрових технологій, зокрема генеративного штучного інтелекту, прискорює та здійснює активний вплив на всі сфери життя, особливо на діяльність науковців і дослідників. Одночасно з позитивною дією штучний інтелект створює чимало ризиків (плагіат, зниження самостійності дослідника, порушення авторського права тощо), які безпосередньо впливають на наукову етику та доброчесність дослідників щодо визначених цінностей, норм і правил. Відповідно актуалізується важливість відповідального використання ШІ, що пов'язано з розробкою нових стандартів та норм академічної етики, підготовкою відповідних програм перевірки та оцінювання наукових робіт, прийняттям на державному рівні відповідних нормативних документів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бердо Р., Расюн В., Величко В. Штучний інтелект та його вплив на етичні аспекти наукових досліджень в українських закладах освіти. *Академічні візії*. 2023. № 22. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/469>
2. Буйницька О. П., Смірнова В. А. Технології штучного інтелекту в дослідницькій діяльності: огляд та застосування. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2024. № 81(4). С. 31–46.
3. Етичний кодекс ученого України. 2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
4. Кисельов М. М., Гардашук Т. В., Грабовський С. І. Етика науки: виклики сучасності. Ніжин, 2014. 248 с.
5. Кулик О., Овсієнко Л. Академічна доброчесність в умовах глобалізації освіти: виклики та можливості для стійкого розвитку. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 8(26) С. 850–860.
6. Ратніков, В. С., Теклюк А. І. Етика та раціональність у науковому дослідженні: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ. 2022. 143 с.

7. Фундаментальні цінності академічної доброчесності: пер. з англ. Міжнародний центр академічної доброчесності. 2019. 39 с. URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Values-Ukr.pdf>
8. Хоружа Л. Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності викладача вищої школи. *Вища школа*. 2015. № 6. С. 9–19.
9. Bowen J. A. Watson C. E. Teaching with AI: A Practical Guide to a New Era of Human Learning. Johns Hopkins University Press, 2024. 280 p.
10. Butson R., Spronken-Smith R. AI and its implications for research in higher education: a critical dialogue. *Higher Education Research & Development*. 2024. Vol. 43 (3). P. 563–577. DOI: <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2280200>
11. EU AI Act: first regulation on artificial intelligence, 2024. URL : <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>
12. Fanelli D. How many scientists fabricate and falsify research? A systematic review and meta-analysis of survey data *Review PLoS One*. 2009 May 29;4(5):e5738. doi: 10.1371/journal.pone.0005738 <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0005738> | Medline
13. Fishman T. Academic Integrity as an Educational Concept, Concern and Movement in US Institutions of Higher Learning. In: Bretag, T. (eds) *Handbook of Academic Integrity*. Springer, Singapore., 2015. https://doi.org/10.1007/978-981-287-079-7_1-2
14. Furze L. Practical AI Strategies: Engaging with Generative AI in Education. Amba Press, 2024. 198 p.
15. Qaffas A. (2024). Harnessing Artificial Intelligence for Enhanced Efficiency in Academic Writing and Research. *Fusion: Practice and Applications*, 2024. 16 (2). P.126—124. <https://doi.org/10.54216/fpa.160209>

REFERENCES

1. Berdo, R., Rasiun, V., & Velychko, V. (2023). *Shtuchnyi intelekt ta yoho vplyv na etychni aspekty naukovykh doslidzhen v ukraïnskykh zakladakh osvity* [Artificial Intelligence and Its Impact on the Ethical Aspects of Scientific Research in Ukrainian Educational Institutions]. *Akademichni vizii*, 22 [in Ukrainian]. <https://academyvision.org/index.php/av/article/view/469>
2. Buinytska, O. P., & Smirnova, V. A. (2024). *Tekhnologii shtuchnoho intelektu v doslidnytskii diïalnosti: ohliad ta zastosuvannia* [Artificial Intelligence Technologies in Research Activities: Review and Application]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, No. 81(4), pp. 31–46 [in Ukrainian].
3. *Etychnyi kodeks uchenoho Ukrainy*. (2009). [Ethical Code of the Ukrainian Scientist]. [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>
4. Kyselov, M. M., Hardashuk, T. V., & Hrabovskyi, S. I. (2014). *Etyka nauky: vyklyky suchasnosti* [Ethics of Science: Challenges of Modernity]. *Nizhyn*, 248 p. [in Ukrainian].
5. Kulyk, O., & Ovsienko, L. (2024). *Akademichna dobrochesnist v umovakh hlobalizatsii osvity: vyklyky ta mozhlyvosti dlia stiikoho rozvytku* [Academic Integrity in the Context of Globalization of Education: Challenges and Opportunities for Sustainable Development]. *Aktualni pytannia u suchasniï nauksï*, pp. 850–860 [in Ukrainian].
6. Ratnikov, V. S., & Tekliuk, A. I. (2022). *Etyka ta ratsionalnist u naukovomu doslidzhenni* [Ethics and Rationality in Scientific Research]. *Navchalnyi posibnyk*, Vinnytsia: VNTU, 143 p. [in Ukrainian].
7. *Fundamentalni tsinnosti akademichnoi dobrochesnosti*. (2019). [Fundamental Values of Academic Integrity]. Translated from English, International Center for Academic Integrity, 39 p. [in Ukrainian].
8. Khoruzha, L. L. (2015). *Moralno-etychni pryntsypy ta normy naukovoi diïalnosti vykladacha vyshchoi shkoly* [Moral and Ethical Principles and Norms of Scientific Activity of a Higher Education Teacher]. *Vyshcha shkola*, No. 6, pp. 9–19 [in Ukrainian].
9. Bowen, J. A., & Watson, C. E. (2024). Teaching with AI: A Practical Guide to a New Era of Human Learning. Johns Hopkins University Press, 280 p. [in English].
10. Butson, R., & Spronken-Smith, R. (2024) AI and Its Implications for Research in Higher Education: A critical dialogue. *Higher Education Research & Development*, Vol. 43(3), pp. 563–577 [in English]. <https://doi.org/10.1080/07294360.2023.2280200>
11. EU AI Act: first regulation on artificial intelligence, (2024). [in English]. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20230601STO93804/eu-ai-act-first-regulation-on-artificial-intelligence>
12. Fanelli, D. (2009). How Many Scientists Fabricate and Falsify Research? A systematic review and meta-analysis of survey data *Review PLoS One*, May 29; 4(5):e5738 [in English]. doi: 10.1371/journal.pone.0005738 <http://dx.doi.org/10.1371/journal.pone.0005738> | Medline
13. Fishman, T. (2015). Academic Integrity as an Educational Concept, Concern and Movement in US Institutions of Higher Learning. In: Bretag, T. (eds) *Handbook of Academic Integrity*. Springer, Singapore [in English]. https://doi.org/10.1007/978-981-287-079-7_1-2
14. Furze, L. (2024). Practical AI Strategies: Engaging with Generative AI in Education. Amba Press, 198 p. [in English].

15. Qaffas, A. (2024). Harnessing Artificial Intelligence for Enhanced Efficiency in Academic Writing and Research. *Fusion: Practice and Applications*, 16(2), pp. 126–124 [in English].
<https://doi.org/10.54216/fpa.160209>

Khoruzha L.

SCIENTIFIC ETHICS AND INTEGRITY IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Abstract. The article examines the issue of the active implementation of generative artificial intelligence in scientific and research activities. It explores the advantages and risks of artificial intelligence in carrying out research tasks by scientists and analyses the attitudes of young researchers toward the use of AI. It is noted that the application of AI tools in scientific research requires a clear definition of new requirements for researchers and their scientific contributions, as well as the adjustment and supplementation of scientific ethics norms. Furthermore, the development of a new institutional policy on academic integrity is necessary at both the state and higher education institution levels. In an era where AI tools such as ChatGPT, Gemini, and Copilot are widely used to process large datasets, generate text, and assist in the design of scholarly publications, new ethical challenges emerge that require reflection and adaptation of existing academic norms. The study analyses attitudes of young researchers toward the use of AI in the preparation of academic texts and investigates the implications of AI-generated content for the principles of academic integrity, such as originality, transparency, and authorship. Methodologically, the research is grounded in both theoretical approaches (analysis, synthesis, classification, generalisation) and empirical data collected through a questionnaire distributed among postgraduate students majoring in Educational Sciences at Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. Findings reveal that while a significant portion of respondents actively use AI tools for information retrieval, idea generation, and data visualization, they remain cautious about relying on AI for full-text production. Furthermore, concerns were raised regarding the potential for AI to contribute to unintentional plagiarism, data fabrication, and erosion of individual accountability. The article highlights the necessity of revising national and institutional ethical codes to include clear guidelines on responsible AI use in research. It also emphasizes the importance of fostering critical thinking, human oversight, and ethical transparency when incorporating AI technologies. In this context, the concept of academic integrity is redefined not only as adherence to existing values — honesty, trust, fairness, respect, responsibility, and courage — but also as the ability to navigate emerging technologies ethically. The paper concludes by recommending policy updates, educational initiatives, and the creation of regulatory frameworks that address the ethical dimensions of AI-assisted research. The article attempts to develop recommendations and principles for the use of generative AI in education and research activities and highlights the need for the establishment of a legal framework in Ukraine to regulate the use of generative artificial intelligence.

Keywords: scientific ethics, academic integrity, generative artificial intelligence, values, norms.

Стаття надійшла до редакції: 14.02.2025.

Прийнято для публікації: 28.02.2025.